

Projektbeskrivning från Svenska ESF-rådets (Europeiska socialfonden) projektbank
<http://www.esf.se/sv/Projektbank/Behallare-for-projekt/Ostra-Mellansverige/Kulturklang---Kulturell-likabehandling-i-forskolan/>

Kulturklang – Kulturell likabehandling i förskolan

Programområde: Programområde 1 Kompetensförsörjning
Projektfas: Genomförande
Projektägare: Modersmålsenheten
Kontaktperson: Moa Nygren
E-post: moa.nygren@uppsala.se
Telefonnummer: 018-7271591
Beviljat ESF-stöd: 1 614 897 kr
Total projektbudget: 1 614 897 kr
Projektperiod: 2009-08-01 till 2011-07-31
Region: Östra Mellansverige

Sammanfattning

Arbeta med pedagogernas yrkesroll, kollegialitet och pedagogisk kreativitet. Säkra deras förankring inom förskolan. Öka initiativkraft och samarbetsförmåga med övrig personal. Utveckla deras auktoritet att bidra till förskolans främjande av ett hållbart samhälle. Stärka deras plöts i yrkeslivet.

Bakgrund

Modersmålsenheten är en kommunal verksamhet inom Uppsala Vård och bildning. Enheten har 52 modersmålspedagoger som representerar 29 olika språk och kulturområden. Genom en organisation med ambulerande tjänster når pedagogerna ca 1276 barn i veckan.

Modersmålsstödet bedrivs som förskoleverksamhet på barnets modersmål, i samverkan med barnets föräldrar och förskolans personal.

Förprojekteringen har resulterat i dels en nyväckt motivation hos modersmålspedagogerna att stärka sin yrkesroll och kollegialitet, dels en kartläggning av behov och möjligheter för framtida kompetensutveckling och pedagogisk förnyelse. Utvecklingsarbetet har blivit förankrat i kommunens organisation och hos samarbetspartners. Arbetsgrupper har bildats och omformats för projektets ändamål. Ett antal pilotförskolor, i nuläget ca 10 förskolor med geografisk spridning och med varierande pedagogisk inriktning, har anmält intresse att delta i genomförandet.

Även om förprojekteringen givit påtagliga resultat, så föreligger stort behov att förankra och utveckla våra insatser. Detta finns som utmaningar och problem inför genomförandefasen:
- Huvudtendens är att modersmålspedagogerna inte är med i värdegrundsarbetet, även om en enhet, som resultat av förprojekteringen, inkluderat en modersmålspedagog i sitt arbete.

- Inte med i likabehandlingsarbetet
- Inte med i enheters verksamhetsplanering
- Gungig och svagt institutionaliserad kommunikation mellan personalgrupperna
- Personal inom förskolan delar inte någon gemensam förståelse av den terminologi och de grundresonemang som finns inom området. Där finns ett glapp mellan personalkategorierna
- Assimilationstankar bland personal
- Personal är ofta inte medveten om maktstrukturer eller om faktisk dold exkludering/diskriminering
- Alla modersmålspedagogerna är inte i takt med varandra. Många behöver drilla tänk och praxis

För att kunna arbeta vidare med frågorna inkommer vi nu med ansökan om medel till genomförandefas. Tid och resurser för att i olika konstellationer ostört utveckla idéerna kan omöjligt inrymmas i ordinarie verksamhet. Samtidigt med den ordinarie verksamheten, behöver de pedagoger som påbörjat sin utveckling få mer tid att förkovra sig och stärkas i sitt nya tänke och arbetssätt. Eftersom idén för projektet är så unik, ligger det i sakens natur att strukturen inte avsatt särskilda medel till detta, även om denna struktur kommer att vinna oerhört av pedagogernas utveckling, och kunna vara förebild för. Därför är det budgettillägg som Modersmålsenhetens personal behöver för att utveckla och fördjupa sina landvinningar en investering med hög avkastning. Projektet kommer dessutom att ge alla i målgruppen möjlighet att utvecklas utifrån sina individuella behov. Genom att var och en själv tar aktivt ansvar för sin del får vi en nyansering av kompetensutvecklingen som säkrar nytta för alla deltagare

Syfte

Stärka modersmålspedagogerna i sin yrkesroll och position i organisationen.
Främja kulturell likabehandling i verksamheten och på sikt i hela organisationen.
Stärka modersmålspedagogernas möjligheter på arbetsmarknaden.

Målsättning

Professionalisering. Se akten

Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Förprojekteringen har resulterat i en plan för arbete med tillgänglighet. Där ingår tre olika områden:

1. Fysisk tillgänglighet

2. Tillgänglig verksamhet

-berörda personer ska få kompetensutveckling i frågor som rör tillgänglighet och funktionshinder

-rutiner tas fram för att arbeta med tillgänglighetsfrågor

3. Tillgänglig information

I genomförandet kommer rutinerna att följas upp och utbildningar att genomföras. Tillgänglighetsarbetet följs upp och utvärderas kontinuerligt.

Kommunens tillgänglighetshandläggare kommer att bidra med rådgivning.

Jämställdhetsintegrering

Utgångspunkt för hela projektet är ett maktperspektiv på verksamheten, dess organisation, budget, metodologi, prioritering och praktiska hantering av barns identitets- och språkutveckling. I detta sken blir strukturer och processer av exkludering uppenbara. Vi kommer att på flera sätt stärka modersmålspedagogernas position och deltagande i organisationen, vilket redan detta får återverkningar på deras arbete med barn och föräldrar. Modersmålspedagogernas samverkan med enheternas personal kommer att utvecklas. Även könsrelationerna inom gruppen blir bearbetade, eftersom alla omfattas av våra processer av makttagande.

Allt arbete i projektet utgår från praktiken och inte teorin, även kring genusfrågorna. Detta innebär bl.a. att ett viktigt inslag i jämställdhetsarbetet blir att stötta enskilda modersmålspedagoger att tala inför den stora gruppen, att ta initiativ och starta didaktiska och resonemang med "svensk" personal. Viktigt är att se de förstärkande parallellerna mellan att stärka kvinnor i en patriarkal miljö och att stärka minoriteter i en assimilationistisk miljö (jfr intersektionalitet). Under förprojekteringen får vi hela tiden exempel på denna process av empowerment, och överkommande av den blygsel och förlägenhet som skapats av det stereotypa motpolstänkandet vi och dom, vårt och deras. Allt framgångsrikt genus-, integrations- och kulturarbete förutsätter att detta essentialistiska motpolstänkande bryts. En teknik blir därför att introducera en djupare förståelse i dessa komplexa makt- och tolkningsmekanismer genom att introducera ett antal redskap, varav två är en skiss kring NORMEN (redan introducerad under förprojekteringen) och påvisa tillämpligheten i begreppet intersektionalitet. Dessa två tankeformler kommer även att följa med i alla andra kontakter, t.ex. i förhandlandet med pilotförskolorna och vid föreläsningar för ledningsgrupperna.

Samarbetet med Anna Lundstedt, Uppsala universitet, kommer att införliva genusfrågorna på varierande sätt. Hennes forskning och praktiska erfarenhet kommer väl till pass, både mer teoretiskt och praktiskt metodologiskt.

Konferens om kulturell likabehandling, Uppsala Konsert och kongress, 12-13 maj 2011

<http://www.uppsala.se/kulturellikabehandling>

Konferens om kulturell likabehandling

Uppsala, Konsert och kongress, 12-13 maj 2011

"Jag behöver ju både språket och kulturen – jag gillar min mylleridentitet"

- Vad är ett bra sätt för en kommun att stötta flerspråkighet och flerkulturell identitet?
- Måste man fira alla högtider (eller ingen) för att slippa undan DO?
- Vad händer om man jämför jämställdhet med kultur och mångfald?
- Vad upptäcker man när man jämför de nationella minoriteterna med alla andra modersmålsgrupper?
- Varför verkar språkstödet vara en het fråga för kommunpolitiker?
- Vill du vara med när vi avfyra ett fyrverkeri av pedagogiskt experimentarbete?

Då ska du boka in Uppsala den 12–13 maj 2011!

[Anmäl dig via formuläret](#)

Kulturklang - ett projekt för kulturell likabehandling

Sedan 2008 har Uppsala kommuns Modersmålsenhet drivit projektet Kulturklang, finansierat av Europeiska Socialfonden. Projektet har myntat begreppet kulturell likabehandling, som bas för hur man på ett likvärdigt och djupare sätt kan arbeta med kulturpedagogik och inkluderande kulturupplevelser. Nyckel till framgång är samarbete baserat på en gemensam grundsyn. De två motorerna i projektet har varit förskolans modersmålspedagoger och tio pilotförskolor.

Stimulerande dagar om kulturpedagogik

Vi utlovar två roliga dagar, när Uppsala har vår. Ni möter ett myller av temapedagogik och värdegrundsarbete. Vi berättar hur projektet pendlat mellan löften om människorätt och vardagsnära tröghet. Modersmålspedagoger rapporterar om hur de gått från exkludering till professionellt deltagande. Dagarna visar hur vi arbetat med barns identitet och trivsel. Det blir tydligt att förskolan har mer än Linné att lyfta fram som sitt internationella kulturarv. Dagarna blir en uppvisning i vad Skolinspektionen efterlyser i sin lägesrapport.

Medverkar gör lokala aktörer och ansvariga, både för pedagogik, politik och kultur. Skolverkets Mats Wennerholm och kulturlivets Ann-Helén Laestadius sätter in projektets syften, vändor och påtagliga resultat i ett vidare sammanhang.

Kom till Uppsala och lär mer om världen och dig själv!

Per-Arne Backman, vice produktionsdirektör, Vård & bildning
Inger Jonsson, affärsområdeschef, Förskolan

Pris

Kostnad: 2600 kronor, inklusive fika, luncher och middag med underhållning och överraskningar. Rabatt om man anmäler fler: 5000 kronor för två deltagare, 7000 kronor för tre deltagare.

Ange om du vill avanmäla middagen (prisreducering 250 kronor)

Mer information och anmälan:

[Moa Nygren](#), för anmälan och praktiska frågor

Tel: 018-727 15 91

[Kenneth Ritzén](#), för frågor om innehåll och sammanhang

Tel: 018-727 76 85

Artikel om projektet Kulturklang – kulturell likabehandling i förskolan, publicerad på Tema Likabehandling.se

<http://www.temalikabehandling.se/projektifokus/nu-ar-jag-en-del-av-arbetsgruppen/>

”Nu är jag en del av arbetsgruppen”

Projektnamn: [Kulturklang - kulturell likabehandling i förskolan](#)

Projektägare: Uppsala kommun

Plats: Uppsala

På bilden: Ivonne Gonzáles har jobbat som modersmålspedagog i sex år. Sedan projektet Kulturklang drog igång har förutsättningarna för hennes arbete förändrats.

Från osynlig till självsäker och med makt att påverka. Så beskriver Ivonne Gonzáles utvecklingen av sin roll som modersmålspedagog i Uppsala. Projektet Kulturklang har stärkt hennes självkänsla, och även ändrat förutsättningarna för arbetet på förskolorna.

Ivonne Gonzáles undervisar förskolebarn i spanska inom Uppsala kommun. Hon är ständigt på språng, åker runt till 17 olika förskolor för att träffa sina ”elever”. Ibland hinner hon knappt in förrän det är dags att ge sig av igen – barnen har bara rätt till en halvtimme modersmålsundervisning i veckan, enligt nya bestämmelser.

Med ett ryckigt schema är det inte heller lätt att lära känna personalen på de olika förskolorna, än mindre att känna sig som en del i arbetslaget. Hur välkommen hon känner sig på de olika förskolorna skiljer sig stort, och skillnaderna har blivit ännu större sedan projektet Kulturklang drog igång.

– Det har hänt jättemycket på några av förskolorna. På några av dem känner vi modersmålspedagoger oss verkligen som en del av arbetsgruppen, säger Ivonne Gonzáles och berättar också om hur illa det kan vara på andra håll.

– Det finns ställen där de inte hälsar tillbaka. Jag får inte ens en egen krok att hänga mina kläder på. Då är det bara att gå in, göra sitt jobb, och gå därifrån...

“Jag kan vara hela mitt jag”

Projektet Kulturklang har två huvudsyften. Det ena är att skapa ett bättre samspel mellan olika personalgrupper i förskolan – och det andra är att skapa en syn på kultur, språk och identitet i förskolan som inkluderar alla.

– Redskapen för att nå dit är att stärka modersmålspedagogerna som individer och grupp. Då minskar risken för att fastna i diskussioner om ”vår kultur” och ”er kultur” – då måste man ha ett inkluderande sätt att arbeta där allas kulturella referenser kan finnas med, säger *Kenneth Ritzén*, projektledare för Kulturklang.

Ivonne Gonzáles berättar om sina erfarenheter och tankar kring projektets olika delar. Om sin egen roll och plats i verksamheten säger hon:

– Jag har fått mycket bättre självkänsla och vågar prata mitt språk högt – jag har insett att jag inte behöver ta på mig den svenska kostymen när jag är ute i samhället. Jag kan vara hela mitt jag, överallt.

Hon har också förändrat sin syn på sina närmaste kolleger, de andra modersmålspedagogerna. Hela gruppen har, under de två åren i projektet Kulturklang, fått träffas mycket, lyssnat på olika föreläsningar, diskuterat och reflekterat.

– Jag känner mig mycket starkare och har också större förståelse för folk som inte tänker och beter sig som jag. Vi har jobbat mycket med att rannsaka oss själva, se vilka fördomar vi har. Jag har kommit mina kolleger mycket närmare – vi är vänner nu, inte bara kolleger.

När Ivonne Gonzáles ger exempel på framgångsrikt arbete på förskolorna är det ofta *Löten och von Bahrs förskola* hon nämner. Den förskolan har styrt om sin verksamhet så att alla modersmålspedagogerna kommer dit på samma dag, tisdagar.

– Då skuttar jag upp ur sängen. Det är en bra känsla att komma till en förskola där alla vet vad projektet handlar om, och där man har byggt upp en relation med alla. Även i köket vet de att vi kommer, så de sätter på mer kaffe. En sådan liten sak kan betyda så mycket.

Reflektionsgrupper på förskolan

På Löten och von Bahrs förskola talar barnen 27 olika språk. Därför är också många modersmålspedagoger delaktiga i verksamheten. Förskolechefen *Inger Björklund* har i flera års tid velat förändra verksamheten för att inkludera alla och för att kunna bemöta alla föräldrar och barn på ett bra sätt.

– Ett första steg var insikten om att modersmålslärarna inte bara var språk – utan också kulturbärare. Genom att ha olika arbetsgrupper tillsammans kunde vi få till förändringar i vår verksamhet, säger Inger Björklund.

Modersmålspedagogerna och personalen på förskolan har suttit i ”reflektionsgrupper” och diskuterat hur de kan utforma arbetet tillsammans. Ett konkret exempel är uppmärksammandet av olika högtider på förskolan.

– Vi säger inte ”firar” utan ”uppmärksammar”. Vi har sett till exempel att de olika högtiderna under våren bär på liknande budskap, till exempel respekt, pånyttfödelse och försoning. Det har vi också pratat med barnen om, säger *Gunilla Andersson*, förskollärare.

Gunilla Andersson berättar inte bara om det gemensamma pedagogiska arbetet, utan också om en inre resa.

– Jag tror att många av oss har fått en aha-upplevelse genom det här arbetet, och också lärt känna oss själva bättre. Det har handlat om att våga förändras, att uppleva att vi faktiskt gör något tillsammans. Det är en ynnest att få vara med om en sådan utveckling på sin arbetsplats...

Inger Björklund har som chef fattat ett beslut att driva verksamheten i en riktning där ett normkritiskt förhållningssätt och likabehandlingsarbete är viktiga ledord. När en ny

likabehandlingsplan ska tas fram har hon bjudit in kommunens alla modersmålspedagoger för att delta i arbetet.

– Om vi bara hade bjudit in de som arbetar på vår förskola skulle vi med etniskt svensk bakgrund ha varit för många. Nu blir vi 50-50. Det är viktigt för maktförhållandena i våra diskussioner, säger Inger Björklund.

Nya metoder lever vidare

Ivonne Gonzáles förhoppning är att flera av kommunens förskolor börjar arbeta i likhet med Löten och von Bahr, vilket skulle underlätta modersmålspedagogernas arbete ännu mer.

Och flera är också på gång. Projektet Kulturklang har inneburit en start för tio pilotförskolor, och projektledaren Kenneth Ritzén har gott hopp om framtiden.

– Arbetssättet kommer att överleva eftersom vi har ny metodik och vi har ändrat planeringen på enhetsnivå. Frågorna kommer att ligga under uppdragskontoret och vi kommer också ha komponerat rekommendationer för fortsatt arbete, säger han.

Fakta om ”Kulturklang – kulturell likabehandling i förskolan”:

- Tio pilotförskolor i Uppsala deltar i projektet.
- 45-50 modersmålspedagoger, som tillsammans talar 35 språk, deltar.
- Modersmålspedagogerna har fått utbildning (föreläsningar, reflektionsträffar mm) under 13 heldagar, samt tre internat.
- Projektledaren har också haft djupsamtal med varje pedagog.
- Projektledare/medarbetare har träffat pilotförskolornas personal/enhetschefer och haft handledning/föreläsning, varierade arbetsformer.
- Förskolorna har arbetat på olika sätt, till exempel genom skapande av reflektionsgrupp, gestaltning av sagor, arbete med barnkonventionen mm.
- Projekttiden är två år och projektet avslutas sommaren 2011.

Skribent: Enikö Koch